

"Anchorage" (1996) de Shirin Neshat

Marina Abramović
Teresa Correa
Itziar Okariz
Regina José Galindo
Matt Mullican
Shirin Neshat
Jürgen Klauke
Sigalit Landau

Comissari
Adonay Bermúdez

De l'11 de juny
al 29 d'agost de 2021

Desobediències i resistències

Ho organitzen

Amb el suport de

Hi col·laboren

Ho patrocinen

BÒLIT, CENTRE D'ART CONTEMPORANI. GIRONA
info@bolit.cat / 972 427 627 / www.bolit.cat

Desobediències i resistències

Marina Abramović , Teresa Correa, Itziar Okariz, Regina José Galindo, Matt Mullican, Shirin Neshat, Jürgen Klauke i Sigalit Landau

Comissari: **Adonay Bermúdez**

De l'11 de juny al 29 d'agost de 2021

Bòlit_LaRambla, Bòlit_StNicolau i Bòlit_PouRodó

*Cada institució en la actualidad se basa en la violencia; nuestro medio social está saturado de ella. En tanto exista tal estado de las cosas, tendremos las mismas posibilidades de parar las cataratas del Niágara que de acabar con la violencia.*¹

Després d'un segle XX de violència materialitzada en conflictes i revolucions, ens endinsem en un segle XXI que es retorça fins al paroxisme provocat, en part, per una globalització extrema. Les generacions nascudes en les dues últimes dècades estan creixent rodejades d'una càrrega violenta major que la que van rebre els seus predecessors —econòmica, laboral, institucional, cultural... Per això, no és d'estranyar que davant el predomini de manifestacions i concentracions pacífiques de rebuig total a la violència de finals del segle XX, ara es recuperin qüestionaments clàssics a aquests models, que donen suport a l'ús de la violència —amb diferents variants del mateix concepte— per denunciar la mateixa violència.

Desobediències i resistències proposa bussejar als voltants de la pseudoviolència controlada i en petites dosis com a resposta a una violència social permanent. És a dir, l'ús de certes accions que puguin interpretar-se com a violentes i que actuen contra la violència suposadament legitimada, entesa com a força institucionalitzadora, que la població ha acceptat a perpetuïtat i que estan vinculades a la crítica i a l'alleujament i no tant a la venjança. Però, què significa *pseudoviolència*? Són accions que la societat assumeix com a violentes perquè s'escapen del seu ventall de *moviments correctes* —tinguem en compte tots els segles d'autocastració— i, per tant, les cataloga com a tals. Però, realment ho són?

Orinar, comptar monedes, respirar, jugar al hula-hoop, enfil·lar-se a un toro mecànic, pintar, asseure's en una cadira o cantar. Què tenen d'extraordinari aquestes accions tan quotidianes i, fins i tot, trivials? En el moment en el qual es pressiona una petita tecla i s'alteren lleugerament aquests moviments la concepció canvia completament, pertorba l'espectador i aquest ho tradueix com a violència —en diferents graus i segons les característiques de la persona: edat, gènere, cultura, història o religió, entre una multitud de paràmetres possibles. Subtils modificacions que provoquen un canvi d'interpretació: és una dona orinant dreta, és comptar monedes i introduir-les en un crani, és respirar abraçada a un esquelet, és jugar al hula-hoop amb espines que fereixen el cos, és enfil·lar-se a un toro mecànic durant una hora i acabar destrossada, és pintar de manera agressiva mentre s'està hipnotitzat, és asseure's a una cadira després de rebre una ordre o és cantar i tot seguit empunyar una arma de foc.

Quan el *concepte de deure* desapareix, l'ésser humà és lliure i desobedient davant un sistema repressor. En el moment en què se suprimeix una acció robòtica, nascuda i alimentada des d'un sistema heteropatriarcal, així sigui amb un acte aparentment —i definit socialment com a— banal, el subjecte abandona el seu origen etimològic —de subjectar— i es converteix en individu, descripció que el converteix en persona lliure.

No cedir un seient a l'autobús a un jove pel fet de ser blanc (EUA, 1955); llevar-se el xador davant del mateix aiatol·là (Iran, 1979); quedar-se quiet davant d'una marxa de tancs (Xina, 1989); ser negra, alçar el puny i plantar-se en mig d'una marxa amb tres-cents neonazis (Suècia, 2016). Però, a més, orinar, comptar monedes, respirar, jugar al hula-hoop, enfil·lar-se a un toro mecànic, pintar, asseure's en una cadira i cantar. Els petits gestos són els que canvien el rumb de la història, per utòpics que puguin resultar.

El projecte **Desobediències i resistències** va ser un dels guanyadors del *Concurso de Proyectos Culturales Gran Canaria Espacio Digital – Cabildo de Gran Canaria 2020*, on es va poder veure entre gener i març d'aquest any. Després va passar pel *Centro Párraga de Múrcia* i ara arriba al Bòlit, abans d'acabar el seu recorregut al *Centro de Cultura Contemporánea Conde Duque de Madrid* (setembre 2021). Així mateix, compta amb la col·laboració en préstec d'obra de la *Colección CA2M de Madrid*, la *Colección Fundación Otazu* i la *Colección TEA Tenerife Espacio de las Artes*.

¹ GOLDMAN, Emma: *La palabra como arma*. Tierra de fuego-La Malatesta Editorial. Illes Canàries-Madrid, 2008, p. 220-221.

Programa públic

Visita comentada a l'exposició

A càrrec d'Adonay Bermúdez, comissari

Dissabte 12 de juny a les 12 h

Bòlit_PouRodó

Amb interpretació simultània en llengua de signes

"Desobediències i resistències" té com a objectiu principal establir diàlegs comunitaris sobre desobediència civil i violència, així com treballar altres temes paral·lels com els conceptes de resistència, feminisme, quotidianitat, canvi social i lluita de poder.

Adonay Bermúdez (Lanzarote, 1985) és comissari independent. Ha comissariat exposicions per l'Institut Cervantes de Roma, DA2 de Salamanca, Artpace (EUA), MUDAS – Museo de Arte Contemporânea da Madeira (Portugal), ExTeresa Arte Actual (Mèxic) o Museo de Arte Moderno Chiloé (Xile). Va ser director del Festival Internacional de Videoarte "Entre islas" (2014-2017), comissari convidat de PlanoLisboa 2016 (Portugal), *Scientific Committee de Over The Real International Videoart Festival* (Itàlia, 2015, 2016 i 2017), comissari el 2018 de Contemporary Art Month de San Antonio (Texas, EUA) i comissari col·laborador de la Fundació César Manrique (2019-2020). Ha publicat tres llibres i actualment és crític d'art a ABC Cultural i docent habitual a vàries universitats d'Espanya, Mèxic i Portugal.

Xerrada: De l'activisme artístic a l'art activista: lluita, coherència i compromís social

A càrrec d'Adonay Bermúdez, comissari

Dissabte 12 de juny a les 18 h

Bòlit_PouRodó

Activitat gratuïta presencial i virtual

Adonay Bermúdez mostrarà les possibilitats i relacions de l'art i l'activisme al complex marc espacial actual, així com exhibir la figura del comissari/ària com a mediador/a, capaç de visibilitzar discursos dissidents i anul·lats, i, de passada, qüestionar els sistemes de legitimitació institucional.

Partint d'una pregunta inicial a priori bàsica, *pot existir activisme en l'art?*, es mostrarà un compendi d'exemples d'exposicions mítiques i accions desenvolupades per artistes, tant en l'àmbit nacional com en l'internacional, que han estat crucials dins unes línies marcades per la lluita i el compromís social, i que han generat canvis o, com a mínim, ho han intentat.

Catàleg

Amb textos d'Adonay Bermúdez, Martí Manen, Yolanda Peralta Sierra, Blanca de la Torre, Bárbara Perea, Gemma Medina, David Armengol, Cuauhtémoc Medina i Estrella de Diego, i pròleg de Carlos Delgado Mayordomo

Organització i producció: Bòlit, Centre d'Art Contemporani. Girona. Ajuntament de Girona (Àrea de Cultura)

Direcció: Ingrid Guardiola

Equip tècnic: Farners Cabra i Diana Sans

Gestió administrativa: Consol Vilà

Mediació: Núria Gascons, Laia Guillamon, Alba Martínez, Eloi Martínez i Sisa Matas

Adaptació disseny gràfic: AbracadaBras

Muntatge: Quim Gironella i Xavi Torrent

Retolació: Vidcus Impressió i Retolació

Obres

Marina Abramović

Cleaning the Mirror II (1995)

Videoperformance

14' 35"

Colección Fundación Otazu (Espanya)

Abramović, completament nua, interactua amb un esquelet mitjançant exercicis de respiració i suaus moviments. A l'estar situats ambdós en posició supina, l'un sobre l'altre, i gràcies al tremolor de les inhalacions i exhalacions de la mateixa artista, els ossos adquireixen vida. Abramović ens introdueix en una metàfora visual i ens encara a aquest mirall al qual tots en algun moment ens enfrontarem: la temporalitat i la mort.

Teresa Correa

Desmesurada-mente/Unconscionable-mind (2015)

Videoperformance · 2' 30"

En Teresa Correa també està present la mort. Aquest vídeo parteix d'una fotografia que es pot veure al Museo Canario (Museo de Antropología) de Las Palmas (Espanya), en la qual es veu al mateix lloc i amb gairebé tots els mateixos elements el Doctor Verneau, famós metge i antropòleg francès (1852-1938) que durant anys es va dedicar a l'estudi a Canàries de les restes esquelètiques de la població aborigen. Entre altres teories, avui gairebé totes refutades, indicava que el cervell de la dona i de l'africà són més petits i, per tant, menys intel·ligents que l'home blanc. Amb *Desmesurada-mente* (2015) l'artista expulsa Verneau i es posa al seu lloc, i elimina aquestes idees masclistes i racistes.

Shirin Neshat

Anchorage (1996)

Videoperformance · 4'

Colección TEA Tenerife Espacio de las Artes (Espanya)

Com sol ser habitual en la seva producció artística, Neshat aborda la complexitat dels codis socials, culturals i religiosos de les comunitats musulmanes i la dimensió sociopolítica i psicològica de la dona musulmana. A través de l'ús del contrast (blanc/negre, llum/fosc, amabilitat/agressivitat) l'artista trenca amb certes representacions estereotipades de l'Islam i genera debat al voltant d'elles però sense caure en la polèmica. Neshat apareix al vídeo improvisant cançons pròpies del folklore iranià mostrant únicament els seus peus, mans i rostre fins que empenya un revòlver i dispara a l'espectador.

Itziar Okariz

Mear en espacios públicos y privados (2000-2006)

Videoperformance · 9' 40"

Colección CA2M (Espanya)

Com passava amb Shirin Neshat i amb Teresa Correa, Itziar Okariz qüestiona els convencionalismes socials i els estereotips classificats per gènere. L'artista tria una sèrie de localitzacions amb antelació per realitzar l'acció que consisteix, com avança el títol, en orinar en espais públics i privats. Un dels aspectes més rellevants és el fet d'orinar dreta, associat a l'home, i destruir així la concepció del cos com un dispositiu ideològic imposat que determina la identitat de l'individu, així com avaluar la construcció social del masculí, la relació entre públic-privat o el concepte d'intimitat. Desenvolupa aquesta performance totalment il·legal i lleugerament subversiva que repeteix una i altra vegada en diferents espais com a estratègia per fixar el missatge o normalitzar el comportament.

Jürgen Klauke

Made in Germany-Hinsetzen/Aufsteh'n/Ich liebe Dich (1978)

Videoperformance · 22'

Colección Fundación Otazu (Espanya)

Made in Germany-Hinsetzen/Aufsteh'n/Ich liebe Dich (1978) presenta un escenari a les fosques on s'observa Klauke assegut en una cadira i amb un micròfon davant seu. Sona una veu femenina i amable que diu "Ich liebe dich" ("t'estimo") que s'alterna amb una veu masculina que exclama "Hinsetzen" i "Aufstehen" ("seu" i "aixeca't"). Klauke respon a ambdues interaccions: a la dona repetint la seva frase i a l'home executant les ordres. Aquest matis còmic inicial va mutant en una situació summament agressiva en el moment en el qual la veu masculina intensifica i accelera les dites ordres mentre el missatge de la veu femenina s'alenteix. L'artista, el nerviosisme i desesperació del qual van augmentant a poc a poc, acaba trencant la cadira i llençant el micròfon com a resposta a aquest mandat. Aquesta percepció de diàleg que traspua l'acció en un principi s'acaba transformant en una farsa, es converteix en un ambient en què es respira una atmosfera carregada d'agressivitat i submissió; sensacions que s'aguditzen en contextualitzar la performance a l'Alemanya de 1978.

Matt Mullican

Untitled (Matt Mullican Under Hypnosis: Zurich) (2004)

Videoperformance · 69' 47"

Colección Fundación Otazu (Espanya)

No es pot comprendre l'obra de Matt Mullican sense ser coneixedor que realitza la major part de les seves performances sota un estat d'hipnosi, acció que porta desenvolupant des de la dècada dels setanta. Sota aquestes sessions d'hipnosi, l'artista es va submergint en un estat a cavall entre el son i la vigília, entre la realitat i la ficció, i porta a terme tota una sèrie de peces firmades per That Person, un alter ego que li permet *entrar a la imatge* a través d'un comportament principalment agressiu. Mullican destrueix els processos creatius convencionals i incorpora noves visions, trenca el paradigma del quotidià i el socialment denominat com a correcte i entronitza els processos emocionals de l'individu en els quals el cos és totalment lliure.

Regina José Galindo

Let's rodeo (2008)

Videoperformance · 55' 20"

Durant una residència artística a Texas (EUA), Regina José Galindo s'enfila a un toro mecànic, típic de les atraccions de fira, durant una hora i mitja amb l'objectiu d'intentar domar-lo. Des del principi tots comprenem la impossibilitat de tal acció però malgrat tot ho intenta. Al final acaba exhausta, dolorida i frustrada.

Sigalit Landau

Barbed Hula (2001)

Videoperformance · 2'

Colección CA2M (Espanya)

Gravat a la costa del sud Tel Aviv, Landau intervé un espai tranquil i familiar a través d'una acció summament violenta en què fa girar amb el seu cos nu un hula-hoop de filferro d'arç. El xoc visual que suposa observar les afables onades del mar amb el cos ensangonat provoca una forta reacció a l'espectador, que permet que aflorin sentiments d'angoixa i dolor. L'artista ens remet a les fronteres, les visibles i les invisibles, les externes i les internes, i com agredeixen i asfixien el subjecte, a nosaltres mateixos com a ciutadans.

Bòlit, Centre d'Art Contemporani. Girona

Plaça Pou Rodó 7-9 / 17004 Girona

Dimecres de 10 a 14 h

Dijous i divendres de 10 a 14 h i de 17 a 19 h

Dissabtes d'11 a 14 h i de 17 a 19 h

Diumenges i festius d'11 a 14 h

Bòlit_StNicolau

Plaça de Santa Llúcia, 1 / 17007 Girona

Dimecres de 10 a 14 h

Dijous i divendres de 10 a 14 h i de 17 a 19 h

Dissabtes d'11 a 14 h i de 17 a 19 h

Diumenge i festius d'11 a 14 h

Bòlit_LaRambla, Sala Fidel Aguilar

Rambla de la Llibertat, 1 / 17004 Girona

De dilluns a divendres de 9 a 18 h

Dissabtes de 10 a 17 h

Diumenges i festius de 9 a 14 h

www.bolit.cat

info@bolit.cat

972427627